

23 ta' Novembru, 1959

Imħallfin:—

Is-S.T.O. Prof. A.J. Mamo, O.B.E., Q.C., B.A., LL.D.,
President;Onor. Dr. A.J. Montanaro Gauci, C.B.E., K.M., LL.D.;
Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Salvino Schembri et.

versus

Joseph Grixti et.

Sentenza — Korrezzjoni — Proċedura — Art. 828
tal-Kap. 15.

Il-liġi tippermetti l-korrezzjoni ta' żbalji materjali f'sentenza, bħal ma huma żbalji evidenti tal-pinna u ta' dicitura; l'ema korrezzjoni, però, ammessa bħala prinċipju, ma għandhiex tittrasmoda u tasal li tkun ammessa b'mod li jiġi mbiddel il-provvediment mogħti fl-istess sentenza; għalhekk għall-fatt li jkun gie, taffeb jew hażin, ritenut fis-sentenza hemm ir-rimedju ordinarju tal-appell, u fil-każi permessi mill-liġi r-rimedju tar-ritrattazzjoni.

Għalkemm il-liġi tikkontempla r-rimedju tal-korrezzjoni tas-sentenza u tindika l-proċedura b'rikors għal din il-korrezzjoni, b'dan kollu, il-proċedura b'ċitazzjoni għad għall-korrezzjoni ta' żball f'sentenza preċedenti, għad li mhix espressament imsemmija fil-liġi, mhix affattu ripunjanti jew kontrastanti ma' ebda dispożizzjoni espressa tal-liġi, u hi perfettament konsistenti mal-prinċipji generali tad-Dritt.

Il-Qorti:— Rat l-att taċ-ċitazzjoni quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili tal-Maestà Tagħha r-Regina li bih l-atturi, premissi d-dikjarazzjonijiet neċessarji u mogħtija dawk il-provvedimenti li għalihom ikun hemm lok, billi b'rikors tagħhom għat-trasfużjoni tal-gudizzju preżentat fit-13 ta' Jannar 1955 fil-kawża nru. 107/1952 "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti", deċiża minn dik il-Qorti fit-18 ta' Frar 1955, huma kienu talbu, mħabba l-mewt ta' dan missierhom u rispettivament żewġha, li kienet saret in-pendenza tal-gudizzju, illi dak il-gudizzju jiġi trasfuż fil-persuna tagħhom; u illi fl-imsemmi rikors, minħabba sempliċi

evidenti żball tal-pinna, kienu kkwalifikaw ruħhom bil-kunjom "Grixti" f'lok il-kunjom "Schembri", li huwa l-veru kunjom tagħhom, u għalhekk is-sentenza relattiva giet mogħtija fit-18 ta' Frar 1955 u registrata favur tagħhom bħala li għandhom il-kunjom "Grixti" anzikkè l-kunjom "Schembri", u għalhekk tista' ma tkunx operattiva a favur tagħhom; u illi, kif hija haġa evidenti, dan l-iżball — "lapsus calami" — kien l-effett ta' sempliċi svista fir-rikors fuq imsemmi, li minnu l-konvenuti qegħdin issa japprofittaw ruħhom billi s-sentenza tat-18 ta' Frar 1955 fuq imsemmija hija kontra tagħhom;

U billi issa l-konvenuti, kif jidher mill-kawża nru. 343/1955 "Charles Grixti vs. Salvino Schembri u oħrajn" (deċiża in parti fis-7 ta' Mejju 1957 u mbgħad mill-Qorti tal-Appell fil-11 ta' April 1958), differita issa għat-trattazzjoni għall-14 ta' Mejju 1958, qegħedin, dejjem in bażi għall-iżball fuq imsemmi, jitolbu r-restituzzjoni ta' motor-boat b'makna "Singer 6 cylinders" li kien giet konsenjata żmien ilu mill-awtur tal-konvenuti Charles Grixti lill-awtur tal-instanti Emmanuele Schembri, u dan kuntrarjament għal dak kollu li din il-Qorti bis-sentenza tagħha fuq ċitata fil-kawża nru.107/1952 "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti" kienet iddisponiet;

U billi, kif irriteniet il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha fuq ċitata tal-11 ta' April 1958, sa issa "ma saru ebda proċeduri biex dak l-iżball jiġi rimedjat, u s-sentenza għadha sal-lum registrata bl-ismijiet fuq imsemmija";

Talbu li dik il-Qorti tordna l-korrezzjoni tar-rikors tat-trasfużjoni fuq imsemmi u tas-sentenza mogħtija fit-18 ta' Frar 1955 fil-kawża fl-ismijiet "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti" u tar-registrazzjoni ta' dik is-sentenza f'dawk il-partijiet kollha fejn l-instanti jidhru u huma riportati taħt il-kunjom erroneu ta' "Grixti", billi jiġi sostitwit għal dan il-kunjom hekk erroneu l-kunjom "Schembri", li huwa l-veru kunjom tagħhom, u kull fejn jirrikorri l-bżonn ta' din il-korrezzjoni u sostituzzjoni; u dan sabiex is-sentenza tat-18 ta' Frar 1955 fuq imsemmija tkun operattiva a favur tal-instanti u kontra l-konvenuti għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi, u jista' hekk ikollha effett legali;

jekk hemm bżonn, issir ukoll il-korrezzjoni tal-kunjom tal-awtur tagħhom Emmanuele, li fir-rikors tat-trasfużjoni gie ndikat bhala li għandu erroneament il-kunjom "Grixti";

Alternattivament għal din it-talba, mbgħad, u jekk eventwalment tista' tingala' n-neċessità, talbu illi l-istess konvenuti, bhala aventi kawża mill-istess Charles Grixti, fuq l-istess atti tal-kawża "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti," deċiża fit-18 ta' Frar 1955, peress illi l-awtur tagħhom kien halla fil-poter tal-istess Emmanuele Schembri motor-boat "Singer" b'sitt cilindri biex tiġi riparata, u ma riedx jehodha lura, wara però illi jkun hallas il-kumpens dovut għall-okkupazzjoni ta' biċċa mill-garage mingħajr numru St. Edward's Street, Gżira, minn din il-motor-boat, u l-kumpens ukoll għall-kustodja u kuri tagħha mis-sajf tal-1947, jiġu kundannati, bhala aventi kawża mill-istess Charles Grixti, illi jhallsu dak il-kumpens ġa stabililit mill-periti fil-kawża fuq imsemmija għall-okkupazzjoni ta' parti mill-garage fuq imsemmi mill-istess motor-boat, u dan mis-sajf tal-1947 saż-żmien li tiġi ritirata; kif ukoll li jhallsu għall-kustodja u kuri tal-istess motor-boat u għat-trasport tagħha sal-garage fuq imsemmi; u li, wara li jkun hekk hallsu dan l-ammont, u mhux qabel, u bl-imghaxijiet legali mill-okkupazzjoni tal-garage u mill-bidu tal-kustodja u kuri, wkoll jiġu kundannati jirtiraw il-motor-boat mill-poter tal-instanti wara l-hlas tal-kumpens, u mhux qabel, kollox fuq l-istess atti u fuq il-provi kollha miġburin fil-kawża fuq imsemmija "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti", deċiża fit-8 ta' Frar 1955, li għaliha tiġi magħmula ampja riferenza. Bl-imghaxijiet legali u bl-ispejjeż;

Omissis;

Rat is-sentenza ta' dik il-Qorti tas-27 ta' Mejju 1959, li biha, prevja l-korrezzjoni tal-att promotorju tal-ġudizzju fit-tieni premessa, in kwantu għas-sena meta saret il-kawża u wara n-numru d'ordine tagħha fl-ismijiet "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti", maqtugħa fit-18 ta' Frar 1955, li hija ndikata bhala li ġġib in-numru 107/1955, mentri fil-fatt għandha tkun korretta fin-numru 107/1952, qatgħet u ddeċidiet billi laqgħet it-talba prinċipali attriċi għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi, liema korrezzjoni in

kwantu għar-rikors tat-trasfużjoni u attijiet oħra, jekk il-każ, trid issir fil-margini tas-sentenza fil-qiegħ tagħha, u asteniet ruħha li tiddeċidi t-talba alternattiva, għal raġunijiet ovvjji li jirriżultaw mid-determinazzjoni li għaliha waslet il-Qorti. L-ispejjeż jibqgħu bla taxxa, però id-dritt tar-Registru jithallas nofs kull wiehed bejn il-kontendenti. Wara li kkunsidrat;

Mill-premessi ta' din l-istess sentenza jidhru x'kienu l-fatti li taw lok għall-kawża preżenti, li tirraġġira ruħha dwar jekk din il-Qorti tistax jew le tikkoreġi l-iżball ris-kontrat fl-attijiet tal-kawża ċivili nru. 107/1952 fl-ismijiet "Emmanuele Schembri versus Charles sive Carmelo Grixti" u fl-attijiet sussegwenti, kompriza r-registrazzjoni tal-istess sentenza li ddefiniet dak l-istess proċess fit-18 ta' Frar 1955;

Illi fuq it-talba prinċipali jingħad li, kif jidher evidenti mill-proċess ċivili numru 107/1952, fl-ismijiet "Emmanuele Schembri versus Charles sive Carmelo Grixti", deċiża fit-18 ta' Frar 1955, fir-rikors tat-13 ta' Jannar 1955, għat-trasfużjoni tal-ġudizzju fil-persuna tar-rikorrenti, l-għaliex gie nieqes l-attur, bi żball il-kunjom tal-attur u tar-rikorrenti gie ndikat bħala Grixti, mentri fil-fatt mill-attijiet kollha kien jidher li l-attur kien Emmanuele Schembri (ara fol. 77 ta' dak il-proċess u l-ingunzjoni fil-fol. 73), u dak tar-rikorrenti, li kkwalifikaw ruħhom rispettivament bħala martu u uliedu, kellu jkun "Schembri". Del resto, il-kelma "attur" użata wara l-isem skorrett Emmanuele Grixti tal-inkartament fil-fol. 77 kienet aktar milli turi l-iżball materjali li nkorrew fih l-istess rikorrenti;

Illi fil-kawża odjerna bħala atturi qegħdin jidhru r-rikorrenti kollha fuq imsemmija, u in aġġunta Maria armla Schembri bħala tutriċi ta' bintha minuri Teodora sive Doris Schembri, li fil-proċess ċivili numru 107/1952 in re "Emmanuele Schembri vs. Charles Grixti" ma kienetx qegħda tidher, l-għaliex it-trasfużjoni f'dak il-ġudizzju ma saretx għan-nom tagħha, u fih kwindi ma kienetx rappreżentata. Għalkemm mill-banda l-waħda l-minuri Doris Schembri, li ma ntervenietx fil-kawża in kwistjoni, ma setgħetx tiġġjova ruħha mill-ġudikat tat-18 ta' Frar 1955 fir-relazzjoni

tal-konvenuti Grixti jekk il-korrezzjoni tiġi akkolta, eppure hija, jista' jinghad mill-banda l-oħra, għandha nteress f'din il-kawża in kwantu għall-istess persuni li fihom ġie trasfuż il-ġudizzju, li ċertament kellhom l-interess u setgħu jitolbu dik it-trasfużjoni (ara art. 809 tal-Kap. 15); l-għaliex f'każ ta' bwon eżitu hija tkun tista' tara li d-drittijiet tagħha, bhala bint il-mejjet Emmanuele Schembri, ikunu validament protetti u salvagwardati anki ġudizzjarjament fil-konfront u in relazzjoni ta' dawk il-persuni li kellhom interess u ottenew fil-persuna tagħhom it-trasfużjoni ta' dak l-istess ġudizzju, u kwindi dan l-interess tagħha dirett kontra min ottjena l-istess trasfużjoni għall-finijiet tad-drittijiet tagħha huwa ndirett u ħaj ("vivo") kontra l-konvenuti għall-finijiet tal-korrezzjoni;

Illi għall-aħjar istruzzjoni tal-proċess l-atturi fin-nota tal-osservazzjonijiet tagħhom irriportaw "in extenso" dak li din il-Qorti f'wahda mill-ewwel seduti ssottomettiet għall-eżami u studju tal-partijiet għall-aħjar amministrazzjoni tal-ġustizzja;

Illi m'hemmx kwistjoni li l-liġi tagħna (art. 828 Kap. 15), kif ukoll il-liġijiet kontinentali u d-dottrina tagħhom (ara Savire u Carteret. Vol. III, p. 11, kolonna 689, vuċi "Errori di Calcolo" u "Errori di Penna", u art. 473 Proċedura Ċivili tal-Kodiċi Taljan, u Ricci Proċedura Ċivili, Volume II, paġ. 348 para. 368, u Kodiċi Sardo, art. 165 in principio), jippermettu l-korrezzjonijiet ta' żball materjali fuq l-awtorità tad-Dritt Ruman, li fil-L. 46 Dig. De re judicata, jafferma li "actorum verba emendare, tenore sententiae perseverante, non est prohibitum". Anki l-ġurisprudenza tagħna hija konkordi fuq hekk (ara, fuq żball ta' kalkolu, Appell 31 ta' Mejju 1869 "Borg vs. Giordimaina" Vol. V, paġ. 148, u Appell 8 ta' Marzu 1880 "Negt. Amabile Demarco vs. Negt. Giovanni Semini", Vol. IX. p. 85; u dwar żbalji ta' pinna jew diċitura f'sentenza, ara P.A. Ċivili 16 ta' Diċembru 1870, Vol. VI, p. 276, l-istess sentenza "Demarco vs. Semini" fuq ċitata, Appell 14 ta' Diċembru 1888 "Antonio Borg ne. vs. Felice Apap et.", Vol. XII, paġ. 101, Appell 28 ta' Novembru 1864 "Antonio Giglio vs. Angelica Curmi et.", Vol. III, p. 209, P.A. Ċivili 26 ta' Frar 1896 "Giuseppa Zahra moglie di Gregorio Frendo vs. Alfredo

sive Tommaso Shalley", Vol. XV, p. 408, u arkivju Vol. I Sentenze P.A. Civile Gennajo e Febbraio 1896, pag. 584);

Illi din il-korrezzjoni tal-iżball ta' kalkolu u tal-iżball materjali u nvolontarju evidenti tal-pinna jew tad-diċitura f'sentenza, ammessa b'hala prinċipju, ma għandhiex tittrasmoda u tasal li tkun ammessa b'mod li jiġi mbiddel il-provediment li jkun gie mogħti mill-istess sentenza; l-għaliex għall-fatt li jkun gie, tajjeb jew hażin, ritenut fis-sentenza hemm ir-rimedju ordinarju tal-appell, u fil-każi permessi mil-liġi r-rimedju tar-ritrattazzjoni;

Illi r-rimedju kontemplat fl-art. 828 tal-Kap. 15 għandu jsir bil-proċedura hemm determinata, u r-rikors għandu jiġi notifikat lill-kontroparti kif tgħid u trid il-liġi, konfermata mill-ġurisprudenza (ara Kummeré 19 ta' Novembru 1926 in re "Carlo Pace vs. Clo. Vella", Vol. XXVI-III-684); f'liema każ, is-sentenza emendata bid-digriet tidetermina mill-istess digriet emendenti t-termini tal-appell. Dan il-fatt u dispost tal-liġi, però, ma jhassarx li dawk il-korrezzjonijiet ma jistgħux ma jiġux mitluba altrimenti bil-proċedura ordinarja segwita quddiem dawn il-Qrati, meta l-istess sentenza li tkun inkorporat l-iżball teħaddi "in giudicato" (ara Ricci, Procedura Civile, Kap II, pag. 349 u 350. para. 368. li għalkemm jikkommenta l-liġi taljana li mhix preċiżament bħal tagħna għat-termini sabiex tintalab il-korrezzjoni, l-għaliex fiha ma hemmx fissat terminu, eppure jagħti raġuni oħra, "perchè la correzione dell'errore materiale non altera in alcun modo il giudicato", li hija valida għal-liġi tagħna; ara wkoll P.A. Civili "Zahra vs. Shalley" fuq citata, u P.A. Civili 16 ta' Diċembru 1870 "Negte. Vzo. Dimech vs. Lorenzo Agius", Vol. VI, p. 276; Mariani Pisanelli Scialoja, Kommentarju tal-Kodiċi Civili, Vol. IV, pag. 586 u ta' wara, paragrafi MCDXXXIX u MCXC: u Galdi, Kommentarju tal-Kodiċi Civili, Vol. VI, pag. 511 u 513, kolonna 1ma. para. 1053);

Illi jingħad ukoll, l-għaliex saret menzjoni għaliha waqt it-trattazzjoni tal-kawża mill-konvenuti, illi d-dispożizzjoni 828 Kap. 15, korrispondenti għall-art. 842 tal-LL. tal-Org. u Procedura Civili kif emendati bl-art. 152 tal-Ord. XV tal-1913, li kienu in vigore qabel il-LL. tal-Edizzjoni Rivedu-

ta, setgħet għet affettata b'dik l-emenda; imma dik l-istess emenda ma kienetx tirrigwarda s-sustanza tad-dispożizzjoni kif kienet konċepita, iżda estendiet biss it-terminu tar-rikors meħtieġ għat-talba tal-korrezzjoni minn għaxart ijiem għal tletin gurnata (ara G.G. Nru. 5569, Supplement tad-29 ta' Awissu 1913);

Illi r-raġunijiet filosofico-ġuridiċi u "di fatto" li kkonvinċew lil din il-Qorti sabiex tippropendi favur it-tezi attriċi biex il-liġi tkun interpretata fis-sens li hija in konkluzjoni waslet għalhej, huma dawn:—

1. Illi s-sentenza li tikkontjeni żball materjali u nvolontarju tkun fil-fatt difformi mill-veru kontenut tagħha. L-istess haġa jingħad għall-attijiet tal-kawża li jkunu evidentement u nvolontarjament errati. Dak li huwa mportanti fl-attijiet proċedurali errati materjalment huwa biss il-veru kontenut tagħhom, u kwindi logikament, legalment u ekwitattivament, ma għandux jiġi sanzjonat li għandu jipprevali żball involontarju u materjali, jew "lapsus calami" evidenti, bi preġudizzju tal-ġustizzja sostanzjali voluta u mirata mil-liġi;

2. Il-korrezzjoni ta' żball evidenti fl-att jew sentenza ma jalterax il-"mens" tal-att volut jew il-provvediment jekk tkun sentenza. F'i kliem ieħor, l-espressjoni jew l-appożizzjoni tal-kunjom żbaljat ma kienetx biċ-ċar tikkorrispondi għall-konċett pależement volut minn dawk il-personi li talbu t-trasfużjoni;

3. Meta l-proċess ġie istitwit mill-awtur tal-atturi ġie istitwit bil-kunjom tiegħu tajjeb, u fil-kors kollu tal-ġudizzju kien huwa li dejjem deher personalment u harrek ix-xhieda: jekk mal-mewt tiegħu martu u xi uħud minn ulieđu talbu, anki bħala nteressati, li jiġi fihom trasfuż il-ġudizzju b'kunjom żbaljat, l-ebda modifikazzjoni ma saret fil-kontestazzjoni li kienet interveniet bejn il-kontendenti, u kwindi l-ebda preġudizzju ma kien hemm di fronti għall-konvenuti li seta' b'mod anki remot jirrifletti fuq il-ġustizzja naturali tal-każ;

4. L-iżball inkors mill-atturi, li kkwalikaw ruħhom

rispettivament ulied u mart l-attur bil-kunjom ta' dan l-aħħar żbaljat (ara fol. 77 proċess ċivili 107/1952), ma kienx japporta di fronti għall-attijiet tal-kawża, ben inkamminata, ebda dubbjezza jew incertezza x'riedu jfissru dawk ir-rikorrenti meta assumew l-attijiet tal-kawża, u għannom ta' min riedu jassumuhom; l-għaliex l-iżball materjali kien tant evidenti u banali li kien jidher u jagħti fil-għajn anki ta' bniedem ta' ordinarja intelligenza;

Illi huwa a konjizzjoni tal-Qorti li ċerti awturi taljani jillimitaw l-operazzjoni tal-art. 473 tal-Kodiċi Taljan, li jixbaħ l-artikolu tagħna fuq ċitat, għall-iżbalji materjali kommessi mill-maġistrat jew ġudikant, dak li huwa "in jure condendo" awspikat li ma jibqgħax hekk mill-Borsari (ara Poc. Civ. Vol. I, komment għall-art. 473); imma fis-sentenza fuq ċitata ta' din il-Qorti tas-26 ta' Frar 1896 in re "Zahra et. vs. Shalley", l-għaref ġudikant li qatagħha esprima l-opinjoni in relazzjoni għall-artikolu in materja tagħna li l-korrezzjonijiet hemm permessi jestendu ruħhom għall-iżbalji materjali, sew inkorsi fis-sentenza, sew inkorsi fl-attijiet tal-kawża; u din il-Qorti thoss li għandha ssegwi dik il-ġurisprudenza. L-iżball f'dik il-kawża kien fl-att taċ-ċitazzjoni li għamlet il-parti, u ġie riprodott fl-okkju tas-sentenza registrata, kif ġara fil-każ preżenti "mutatis mutandis" (ara arkivju Vol. 40. pag. 72);

Illi, kwindi, it-talba attriċi timmerita li tkun milqugħa bil-favur;

Illi, dwar il-kap tal-ispejjeż, fil-ħsieb ta' din il-Qorti, il-meritu jissuggerixxi temperament fil-kap tal-ispejjeż;

Rat in-nota tal-konvenuti li biha appellaw minn dik is-sentenza, u l-petizzjoni tagħhom li biha talbu li tkun riformata, billi tiġi revokata in kwantu laqgħet it-talba prinċipali tal-atturi. u għalhekk ikkoreġiet ir-rikors tat-trasfużzjoni u l-atti l-oħra tal-kawża msemmija fiċ-ċitazzjoni, u wahllet lill-istess konvenuti l-ispejjeż tagħhom u nofs id-dritt tar-Registru, u tiġi konfermata f'kull haġa oħra, u b'hekk jiġi deċiż għaċ-ċaħda tad-domandi tal-atturi, bl-ispejjeż kollha taż-żewġ istanzi kontra tagħhom;

Omissis;

Ikkunsidrat;

Din il-Qorti taqbel mal-konklużjoni fil-meritu raggunta mill-Ewwel Onorabbli Qorti. Ma hemmx dubju illi fil-każ preżenti si tratta ta' żball sempliċement materjali, "lapsus calami", manifest u evidenti fuq il-wiċċ tal-atti. Il-proċedura b'ċitazzjoni ġdida adottata mill-atturi għall-korrezzjoni tiegħu, għad li mhix espressament kontemplata mill-ġi, mhix affattu ripunjanti jew kontrastanti ma' ebda dispożizzjoni espressa tal-ġi, u hi perfettament konsistenti mal-prinċipji generali tad-Dritt. L-istess proċedura kienet ġiet segwita u approvata mill-Qorti fil-kawża "Zahra et. vs. Shalley", deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tal-Maestà Tagħha fis-26 ta' Frar 1896 (Vol. XV, p. 408), fejn l-iżball li ġie korrett kien ittiehed fl-isem tal-konvenut f'ċitazzjoni tal-ewwel kawża, u perpetrat fis-sentenza u atti oħra ta' dik il-kawża. Il-kwistjoni ta' korrezzjoni ta' żbalji ta' pinna u diċitura kienet ġiet anki qabel eżaminata u deċiża f'sens konformi għall-proċedura segwita fil-każ preżenti fil-kawża "Dimech vs. Agius et." deċiża mill-istess Qorti fis-16 ta' Diċembru 1870 (Vol. VI, p. 276). Dik l-istess proċedura ġiet adombrata bhala dik proprja għal kontinġenzi simili fil-konsiderandi tas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti fil-kawża "Busuttill vs. Tanti Bellotti et." fit-23 ta' Gunju 1952 (Kollez. Vol. XXXVI-I-203);

Ikkunsidrat, fuq l-ispejjeż;

Din il-Qorti ma jidhrilhiex li hemm raġunijiet biżżejjed biex tiġi disturbata d-diskrezzjoni użata mill-Ewwel Onorabbli Qorti;

Għal dawn il-motivi, din il-Qorti tiddeċidi billi tiċhad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata; bl-ispejjeż kontra l-appellanti.